

Asia: VN/9806/2021

Taiteen edistämiskeskusta koskeva arviointi

1. Taiteen edistämiskeskuksen perustehtävää, tulevaisuuden visioita ja strategista asemointia tulee terävöittää

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Taiken tehtävä olla mahdollisimman lähellä kenttää. Taiken perustehtävän tulee jatkossakin olla taiteilijoiden toimeentuloedellytysten tukeminen ja se pitää suunnitella yhteistyössä taiteen kentän ja taiteilijoiden kanssa. Taiken on oltava aktiivinen taiteen rahoitusaseman vahvistamisessa (ja turvaamisessa).

2. Taiteen edistämiskeskuksen ohjauksen ja strategisen johtamisen tueksi tulee perustaa erillinen hallitus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Jää epäselväksi millä perusteilla on tarkoitus nimetä hallituksen jäsenet. Tärkeää on, että jos hallitus otetaan käyttöön, pitää osa jäsenistä nimetä taiteen kentältä ja taiteilijoiden joukosta. Jäsenillä pitää olla riittävä käsitys ja osaaminen taiteilijoiden asemasta sekä taide- ja taiteilijapolitiikasta. Oleellista on se, että hallituksen jäsenyys yhdistää taiteen kentän osaamista ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Hallituksen tehtävät jäävät myös vielä epäselväksi, minkä takia asiaan on vaikea ottaa varsinaisesti kantaa.

3. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Taiteen edistämiskeskuksen välistä tulosohjausta tulee terävöittää

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

4. Taiteen edistämiskeskuksen itsenäistä asemaa tulee vahvistaa ministeriön tavoiteohjelmissa määritellyn delegointiperiaatteen mukaisesti

Valitse sopivin

-

Muutosehdotus tai muu kommentti

-

5. Taiteen toimikuntalaitos tulee uudistaa perusteellisesti

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Järjestelmän yksinkertaistaminen on perusteltua. Muutokset pitää kuitenkin valmistella ja tehdä riittävän hitaasti ja riittävään ennakointitietoon perustuen, jotta ei tule myös tahattomia, haitallisia seurauksia. Taiteen toimijakenttä on hauras ja toimeentuloon liittyvät mekanismit monimutkaisia. Häiriö järjestelmässä saattaa aiheuttaa odottamattomasti kertautuvia haasteita. Toimikuntalaitoksen uudistamisessa pitää muistaa pitkäjänteisyys ja kollektiivisen päätöksenteon luonne ja sen puutteeseen liittyvät riskit. Miten poolissa olevilla säilyy käsitys kokonaiskuvasta? Pooli mahdollistaisi jääviyskysymyksen aiheuttamien haasteiden sujuvan ratkaisemisen. Oleellista olisi se, että arviointityöstä maksettaisiin hakemuskohtainen palkkio.

Nykymuodossaan toimikuntalaitos on osin tehoton. Samoja hakemuksia käsitellään eri osissa järjestelmää eri hakukohteissa ja monen vertaisarvioitsijan toimesta. Tämä johtaa hakijalle spekuloinnin tarpeeseen, ja sen ennakointiin, missä oma asia kannattaisi ottaa käsiteltäväksi. Parhaimmillaan tekijä voisi kertoa rahoitustarpeestaan ja toimikuntalaitos arvioisi sen mahdollisuuden päästä rahoitettavaksi. Järjestelmästä on tullut liian monimutkainen sekä hakijan että arvioitsijan kannalta.

Toimikuntien välinen yhteistyö olisi parempi ratkaisu kuin toimikuntien määrän vähentäminen. Onko tälle yhteistyölle tilaa ja kokousmahdollisuuksia? Nykyisin alueellisten taidetoimikuntien tehtävät on määritelty niin niukaksi, että yhteistyölle ei tunnu olevan mahdollisuutta.

6. Taiteen edistämisen alueellista toimintaa tulee vahvistaa ja toiminnot tulee organisoida uudelleen

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Taiken tulee varmistaa se, että ammattitaidetta voi tehdä ja taiteilija voi työskennellä missä tahansa Suomessa. Tietyt perusrakenteet ja näkyvyys pitää olla olemassa kaikkialla, eri maakunnissa. Taide tulee mieltää myös eräänlaisena lähipalveluna, jossa paikalliset olosuhteet muovaavat mahdollisuuksia, tarvetta ja kysyntää. Rahoituksen tulee tunnistaa nämä mekanismit.

Alueellisilla toimikunnilla tulisi olla resursseja ja mahdollisuuksia tehdä alueellisesti vahvempia painotuksia ja harkintansa mukaan myös kohdentaa yksittäisille kohteille nykyistä suurempia avustuksia.

Koko Taikea koskevaa ulkoista arviointia leimaa se, että Helsingin ulkopuolisen taidekentän luonne on epäselvä. Puhutaan ”alueista”, josta ei edes tiedetä, minkälaisia alueellisia yksikköjä se tarkoittaa. Vääjäämättä tulee puhunutta siitä, että taiteen laatu korreloi siihen, mikä on etäisyys pääkaupunkiseudusta. Tämä pohjimmiltaan kertoo vain siitä, että Taike on vaarassa kadottaa alueelliset tuntosarvensa. Taiteen yhteiskunnallinen vaikuttavuus korreloi vahvasti sen kanssa, miten kattavasti valtakunnallista taiteen rakenteet ja rahoitus on. Pitää muistaa taidekäsityksen laajuus.

Läänintaiteilijoiden merkitys ja järjestelmään kohdistuva luottamus on heikentynyt. Läänintaiteilija on tärkeä sensori kentälle. On tärkeää, että jatkossakin on ”lähiläänintaiteilijoita”, jotka pystyvät kehittämään pieniäkin paikallisia prosesseja ja vahvistamaan pysyvyyttä. Oleellista on resurssin eri mittakaavat, pitää tunnistaa sekä pienet että suuret kehittämisprosessit, joissa läänintaiteilijoilla on mahdollisuus tehdä muutos.

7. Taiteen rahoitusmalli tulee uudistaa. Uudistuksen tueksi tulisi laatia kokonaisvaltainen selvitys taiteen rahoituksen tilasta ja tulevaisuudesta.

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

Rahaa lisää! Yhteiskunnallisessa tilanteessa pitää laaja-alaisesti vahvistaa taiteen rahoitusasemaa. Taide pitää nähdä myös yhtenä elinkeinona, johon sijoitetut rahoitukset tarkoittavat myös investointia. Rahoitusmalleissa pitää vahvistaa taiteilijoiden asemaa, tunnettuutta ja sitä kautta elinkeinoa.

On tärkeää, että alueellisilla toimikunnilla olisi nykyistä suurempi päätösvalta siinä, minkälaisia rahoitusinstrumentteja eri alueilla voidaan käyttää. Tällä mahdollistettaisiin nykyistä suurempi vaikuttavuus ja se, miten alueelliset ja taidealakohtaiset erityistarpeet voidaan ottaa huomioon avustuspolitiikassa. Tulisi myös ratkaista nykyistä paremmin eri toimikuntien välinen rahoituksen

työnjako: mitkä asiat tulee päättää alueellisesti ja mikä on siihen oikea resurssi. Nyt tätä ei juurikaan hallita ja myöskään Taiken ulkoinen arviointi ei siihen kunnolla pääse paneutumaan. Rahan kohdentamisessa pitäisi olla joustavampia muotoja: sekä ”silpulle” että strategisille kärkihankkeille on perusteensa ja Taiken tulisi kyetä tunnistamaan molemmat.

Veikkausvoittovarojen näköpiirissä oleva vähentyminen tulisi kompensoida täysimääräisesti valtion muulla rahoituksella.

8. Taiteen edistämiskeskuksen toiminnan kansainvälisyyttä tulee vahvistaa

Valitse sopivin

En kannata

Muutosehdotus tai muu kommentti

Taiteen kansainvälisyydellä on myös alueelliset ulottuvuutensa. Taiken rahoituksen tulee mahdollistaa kansainvälistä toimintaa eri puolilla Suomea siten, että taiteilijoilla on kansainvälisiä verkostoja ja yleisöt pääsevät kansainvälisen taiteen äärelle. Kansainvälisillä verkostoilla on erityinen kyky rikastaa taiteilijoiden osaamista ja ammattitaitoa. Herää kuitenkin kysymys siitä, mikä on viraston kansainvälisen luonteen tarkoitus: onko parempi tukea taidekentän omaa kansainvälistä toimintaa kuin hakea virastolle uusia tehtäviä?

Taiteen edistämiskeskuksen uudistamisen vaihtoehdot

Raportissa on esitetty uudistamisen vaihtoehtoiksi kolme kehittämismallia (s. 149-152).

Mikä esitetyistä kehittämismalleista olisi mielestänne sopivin.

Status quo eli nykymalli pienin parannuksin

Perustele valintasi

-

Terho Henri

Varsinais-Suomen taidetoimikunta - Varsinais-Suomen taidetoimikunta